

סיכום ביניים של החומר בתחביר

תלמידים יקרים, לפניכם החומר בתחביר שלמדנו עד כה (18 בנובמבר 2014). החומר בתחביר הוא המשך ישיר של מה שלמדתם בשנה שעברה כולל הרחבה והעמקה.

פירוט החומר שלמדנו עד כה: **פירוט החומר שלמדנו עד כה**

פירוט החומר שלמדנו עד כה: **פירוט החומר שלמדנו עד כה**

טבלת קשרים לוגיים

השערים	אילות קושר	אילות אצקור	אילות חסור
השערים	השערים	השערים	השערים
השערים	השערים	השערים	השערים
השערים	השערים	השערים	השערים
השערים	השערים	השערים	השערים
השערים	השערים	השערים	השערים
השערים	השערים	השערים	השערים

1. סוגי משפטים: פשוט, מחובר (איחוי) ומורכב.
2. קשרים לוגיים: הוספה, סיבה ותוצאה, ויתור והסתייגות, ניגוד, השוואה, תנאי, תכלית, זמן, מקום, ברירה.
3. קשרים לוגיים. קשרים לוגיים הם מילים המצביעות על הקשר הלוגי במשפט. במשפט פשוט לקשרים קוראים **מילות קישור**, במשפט מחובר – **מילות חיבור**, ובמשפט מורכב – **מילות שעבוד**.

4. חלקי דיבר: שם עצם, שם תואר, פועל, שם פועל, מילת קישור, מילת יחס וכו'.
5. תפקידים תחביריים:

התמודד

התמודד	התמודד
התמודד	התמודד
התמודד	התמודד
התמודד	התמודד
התמודד	התמודד
התמודד	התמודד
התמודד	התמודד
התמודד	התמודד

- נושא
- נושא מסוגים שונים: נושא פועל, נושא שמני, נושא קיום (יש-אין), נושא מודאלי**
- נושא מורחב – שלושה דגמים: פועל פועל, פועל + שם פועל, ניב אוגד – ארבעה סוגים *האודג מתאים פונקציונל במין ואספר**
- לוואי / פסוקית לוואי
- תמורה – 3 סוגים: מזהה, מצמצמת, מפרטת
- צריך לדעת מהו תפקיד התמורה.
- מושא / פסוקית מושא – משלים פועל מוצרך.
- למושאים אין קשר לוגי!
- תיאור / פסוקית תיאור – משלים פועל לא מוצרך.
- לתיאורים יש תמיד קשר לוגי! בניתוח תחבירי לא צריך לציין את סוג התיאור, אך צריך לזהות את הקשר הלוגי של התיאורים.

6. סוגי פסוקיות במשפט מורכב וזיהוין באמצעות כינויים מחליפים

- פסוקית לוואי – מתקשרת לשם עצם במשפט העיקרי.
- פסוקית מושא – מתקשרת לפועל במשפט העיקרי. אין לה קשר לוגי.
- פסוקית תיאור – מתקשרת לפועל במשפט העיקרי. יש לה תמיד קשר לוגי.

זיהוי הפסוקיות על-ידי המרתן בכינוי מחליף

א. פסוקיות שיתו לומר באחד מכינוי רשמי: **גם, יש, כגון, כגאמ, כהה, וכו'**, היא פסוקית לוואי.

ב. פסוקיות שיתו לומר בכינוי **אם, מפני, הרי** היא פסוקית מושא.

ג. פסוקיות הפועל עליון כולו כוללו ביוזם למשפט העיקרי וזו פסוקית תיאור.

פסוקיות תיאור יוצגו לומרי בניכיים שונים בתחום לקשר הלוגי:

כינוי מחליף	קשר לוגי
אשפתו	ידיה
מקדמם	תיאר
למרות	היווה
למסמס	התקנה
אמלו/מאן	היה
כאן / אש	היה
פלוני/כגאמ	תיאר

פסוקית נושא – מחליפה נושא במשפט פשוט. צריך לדעת מהו התפקיד הרטורי של פסוקית נושא (לשם מה משתמשים הכותבים בפסוקית נושא)

מסוקית נושא

1. מסוקית נושא מחליפה נושא במשפט פשוט:

תמסס טוטטו: **תמסס אלוהה אדיוון** (תמסס נושא)

תמסס טוטטו: **תמסס רבות לישפור חייהם של בני האדם** (תמסס נושא)

2. פסוקיות נושא הן נושא או של המשפט העיקרי, וזכך בו תוחם המשפט העיקרי את פירו נושא.

3. פסוקיות נושא יש שני רבנים:

א. פסוקיות נושא הן פסוקיות הישגור: **מי ש' וכו' נושא** או **מי ש' וכו' נושא** שאיננו נושא.

ב. פסוקיות נושא הן פסוקיות המענייה נושא אחר כפינו תוך השקפה: **אם, כג, וכו' נושא** או **אם, כג, וכו' נושא**.

4. פסוקיות נושא הן פסוקיות המענייה נושא אחר כפינו תוך השקפה: **אם, כג, וכו' נושא** או **אם, כג, וכו' נושא**.

אתר הלשון של הגימנסיה: ivrit.mpeleg90.com

תרגילי חזרה

1. לפניך 20 משפטים פשוטים א-כ. ציין את התפקיד התחבירי של המילים המתוחות בקו בכל אחד מן המשפטים:
  - נושא, נושא, נוש"מ, אוגד, לוואי, תמורה, מושא או תיאור.
  - א. ליד קיבוץ גזר נמצאו שרידים עתיקים מן המאה ה-10 לפנה"ס.
  - ב. סבתא היקרה נהגה לשיר לי שיר ערש לפני השינה.
  - ג. אחי התאום יוסי בכלל לא דומה לי.
  - ד. רונית נמנעת מממתקים בשל הסוכרת.
  - ה. הייתה לי קופסה של צבעים.
  - ו. הקופסה הייתה תמיד לצדי.
  - ז. במקרה של אזעקת אמת תישמע צפירה עולה ויורדת.
  - ח. יוסי השרירן עשה מקלחת אחרי אימון הכושר היומי.
  - ט. יוסי השיפוצניק עשה מקלחת לאחותי בדירתה החדשה.
  - י. החלטת הממשלה לבנות בירושלים המזרחית אומללה.

- יא. בעטיו של המשבר המדיני החזירה ירדן את שגרירה להתייעצויות.
- יב. בכיתתי ישנם תלמידים, בעיקר הסקרנים מביניהם, בעלי ציונים גבוהים במיוחד.
- יג. קשישים רבים נעשים סנייליים לעת זקנה.
- יד. בסוריה נעשים פשעים נגד האנושות.
- טו. לאט לאט הלכתי והתחזקתי.
- טז. יצאתי לחופשה עם שחר פרץ.
- יז. לא דיברתי עם שחר פרץ.
- יח. עם שחר פרץ ההמון הזועם לתוך מתחם השגרירות.
- יט. הכלב הרס את השתילים שבגינה.
- כ. אינני עצובה בגללו.
2. לפניך חמישה משפטים ובכל אחד מהם מודגש שם הפועל "להאכיל". ציין את תפקידו התחבירי בכל משפט.
- א. בקבוק להאכיל באמצעותו את הגורים ניתן למצוא בחנות חיות המחמד.
- ב. קנינו בקבוק מיוחד להאכיל את גור הכלבים הקטנטן.
- ג. הפסיקו להאכיל את הכלב שלכם בשאריות!
- ד. רצוי להאכיל את הכלב במזון יבש לכלבים.
- ה. סיימתי להאכיל את הגור הלבן.
3. לפניך 12 משפטים מורכבים. תחם את הפסוקית בכל משפט וציין את תפקידה התחבירי.
- א. המפתחות שמצאה המנקה בחדר המורים שייכים למורה לאנגלית.
- ב. קראתי בעיתון ששר האוצר התפטר.
- ג. כתוב בעיתון ששר האוצר התפטר.
- ד. בקיץ הוא הרגשתי בודד מפני שכל חבריי התגייסו לפניי.
- ה. "שלושים שנה חיכינו ליום הזה", אמרו העולים הנרגשים.
- ו. פגשנו את העולים החדשים שעלו מצרפת בשנה שעברה.

ז. לא ידענו אם הסחורה מחו"ל הגיעה.

ח. אם הסחורה לא תגיע בזמן, נהיה בבעיה.

ט. סידרתי את הבגדים במזוודה כך שלא יתפסו הרבה מקום.

י. מנכ"לית משרד החינוך הודיעה כי לא יחולו שינויים נוספים בבחינות הברגרות.

יא. בשביל שלא תבזבז זמן יקר בבוקר, סדר את התיק שלך לפני השינה.

יב. גם אם תתאמן ארבע פעמים בשבוע, לא תרזה בלי דיאטה.

4. לפניך ארבעה משפטים IV-I.

I. בהשוואה למדינות ה-OECD האחרות העוני בישראל עמוק מאוד. _____

II. שלחנו מכתבים רבים למשרד הפנים, אך עד כה לא קיבלנו תגובה. _____

III. דנה נשארה בבית לשמור על אחי התינוק, אך אני יצאתי לבלות עם חברים. _____

IV. אף על פי שגדלתי במשפחה עשירה, נעשיתי רגיש לסבלם של אנשים עניים. _____

(1) ציין על הקו משמאלו של כל משפט את סוגו: פשוט, מחובר (איחוי) או מורכב.

(2) ציין את התפקיד התחבירי של המילים המתוחות בקו בכל אחד מהמשפטים.

(3) לאלו שני משפטים קשר לוגי משותף? _____ מהו הקשר הלוגי המשותף? _____

(4) מהו הקשר הלוגי של שני המשפטים האחרים?

משפט: _____ קשר לוגי: _____

משפט: _____ קשר לוגי: _____

5. לפניך שלושה משפטים III-I.

I. המחזה "ריצ'רד השלישי" מוצג עכשיו בהיכל התרבות של ראשון לציון.

II. האנשים היקרים לי ביותר, זאת אומרת אבי ואמי, גרים בראשון לציון.

III. בערי המרכז הגדולות, בעיקר בראשון לציון, אחוז הזכאים לברגרות הוא מן הגבוהים בארץ.

(1) מהו התפקיד התחבירי המשותף לכל החלקים המסומנים בקו? _____

(2) לשם מה משתמשים בכתיבה בחלקים שהזכרת בסעיף 5 (1)?

(3) כתוב משפט שבו הצירוף "יתרונות רבים" הוא ביטוי מכליל. _____

בהצלחה!